

Toruń, dnia 23 października 2020 r

Dr Anna M. Kola
Prodziekan ds. organizacji kształcenia
Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia
Wydział Filozofii i Nauk Społecznych UMK

**Raport z badań losów absolwentów kierunków
prowadzonych na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych UMK.
Analiza uzyskanych danych i rekomendacje działań doskonalących**

**1. Realizacja procedury monitorowania losów absolwentów studiów prowadzonych na
Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych w roku 2020**

Na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych zrealizowano czynności określone w Zarządzeniu nr 205 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 31 grudnia 2019 roku w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów studiów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Po uzyskaniu ankiet absolwentów rocznika dla poszczególnych kierunków prowadzonych na WFiNS, Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia przesłał je dyrektorom instytutów, funkcjonujących w ramach Wydziału, tj. do Dyrektora Instytutu Filozofii (kierunek: *filozofia*), Dyrektora Instytutu Socjologii (kierunki: *socjologia*, *medioznawstwo*, *organizacja opieki nad osobą starszą* oraz kierunek studiów II stopnia współprowadzony z ówczesnym Wydziałem Nauk Pedagogicznych – *praca socjalna*), Dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych (kierunki: *pedagogika*, *pedagogika medialna*, *pedagogika specjalna* i *praca socjalna*) oraz do Dyrektora Instytutu Badań Informacji i Komunikacji (kierunki: *architektura informacji*, *dziennikarstwo i komunikacja społeczna*, *kognitywistyka*, *zarządzanie informacją i bibliologia*).

Na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w dniu 23 października 2020 r. omówiono wnioski z uzyskanych w badaniu ankiet, przyjęto rekomendacje, a następnie przygotowano ostateczną wersję raportu wraz z rekomendacjami. Przygotowując rekomendacje, uwzględniono liczbę absolwentów odpowiadających na prośbę o wypełnienie ankiety, aktywność absolwentów na rynku pracy, charakterystykę zajęć przygotowujących

do aktywności zawodowej w programie studiów (poprzez wskazanie zdobytych zasobów) oraz propozycję zmian mających na celu poprawę jakości kształcenia na kierunkach.

Ze względu na różnorodną specyfikę i tradycję studiów prowadzonych na Wydziale Filozofii i Nauk Społecznych, rekomendacje sformułowane na podstawie tak niewielkiej liczby ankiet i odpowiedzi oraz z powodu braków czy luk i bardzo ogólnych stwierdzeń w udzielanych odpowiedziach, mają charakter jedynie propozycji, nie zaś – wiążących rozwiązań systemowych. Ponadto wprowadzenie jednorodnych rekomendacji dla kształcenia w ramach Wydziału, na którym prowadzonych jest obecnie blisko dwadzieścia kierunków studiów, nie jest możliwe, ani nie stanowi podstawy jedyńych działań pro jakościowych.

Należy dodać, że w tym roku badania dotyczyły wyłącznie absolwentów w okresie 6 miesięcy po ukończeniu studiów, a zbieranie danych, będących podstawą niniejszego raportu, miało miejsce w okresie od września 2018 roku do czerwca 2019 roku. Ponadto na część kierunków obecnie nie jest prowadzona rekrutacja lub kierunki zostały zamknięte (tj. *zarządzanie informacją i bibliologia, organizacja opieki nad osobą starszą, praca socjalna – studia 2 stopnia, pedagogika specjalna – studia 1 i 2 stopnia*), zatem nie będą ich dotyczyły rekomendacje, a wnioski z ankiet stanowić mogą jedynie ewaluację prowadzonych kierunków.

2. Uczestnicy badania

Poniżej, w tabeli 1, zamieszczono szczegółowy opis dotyczący poziomu zwrotności ankiet, jak również sytuacji zawodowej absolwentów. Łącznie ankietę wypełniły 232 osoby. Responsywność ankiet wypełnianych przez absolwentów jest mocno zróżnicowana i waha się od 13% (*medioznawstwo*) do 100% (*socjologia, studia 2 stopnia*). Wskaźniki responsywności nie są jednak miarodajne i nie pozwalają na wiarygodne wnioskowanie, bowiem liczby rzeczywiste opisujące udział absolwentów w ankiecie nie są równe na wszystkich kierunkach. Nie wypełniono żadnych ankiet na dwóch kierunkach studiów 1 stopnia: *organizacja opieki nad osobą starszą* oraz *pedagogika medialna*.

Dane dostępne w ankietach, odnoszące się do ogólnej liczby absolwentów kierunków prowadzonych na WFiNS, pozwalają na sformułowanie pozytywnego wniosku, że zdecydowana większość osób znajduje zatrudnienie po studiach (92% osób biorących udział w ankiecie). Najwyższe wskaźniki zatrudnienia (100% wskazań) mają następujące kierunki: *socjologia (2 stopień); medioznawstwo (1 stopień); dziennikarstwo i komunikacja społeczna*

(1 stopień); kognitywistyka (1 stopień); zarządzanie informacją i bibliologia (1 i 2 stopień); pedagogika specjalna (1 i 2 stopień).

Tabela 1. Liczba ankiet poddanych analizie wg poszczególnych kierunków studiów WFiNS wraz z informacją o sytuacji zawodowej absolwentów

Lp.	Kierunek i stopień studiów	Liczba uzyskanych ankiet (odsetek badanych absolwentów)	Absolwenci aktywni zawodowo (odsetek osób biorących udział w badaniu)	Absolwenci nieaktywni zawodowo (odsetek osób biorących udział w badaniu)
1.	Filozofia, 1 stopień	2 (50%)	1 (50%)	1 (50%)
2.	Filozofia, 2 stopień	2 (29%)	1 (50%)	1 (50%)
3.	Socjologia, 1 stopień	6 (55%)	5 (83%)	1 (17%)
4.	Socjologia, 2 stopień	6 (100%)	6 (100%)	0
5.	Medioznawstwo, 1 stopień	2 (13%)	2 (100%)	0
6.	<u>Organizacja opieki nad osobą starszą, 1 stopień</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
7.	Architektura informacji, 1 stopień	9 (31%)	8 (89%)	1 (11%)
8.	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna, 1 stopień	25 (45%)	25 (100%)	0
9.	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna, 2 stopień	16 (38%)	15 (94%)	1 (6%)
10.	Kognitywistyka, 1 stopień	7 (29%)	7 (100%)	0
11.	Kognitywistyka, 2 stopień	8 (47%)	6 (75%)	2 (25%)
12.	Zarządzanie informacją i bibliologia, 1 stopień	4 (36%)	4 (100%)	0

13.	Zarządzanie informacją i bibliologia, 2 stopień	4 (36%)	4 (100%)	0
14.	Pedagogika, 1 stopień	40 (30%)	36 (90%)	4 (10%)
15.	Pedagogika, 2 stopień	64 (43%)	58 (91%)	6 (9%)
16.	<u>Pedagogika medialna, 1 stopień</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
17.	Pedagogika specjalna, 1 stopień	15 (34%)	15 (100%)	0
18.	Pedagogika specjalna, 2 stopień	6 (60%)	6 (100%)	0
19.	Praca socjalna, 1 stopień	10 (45%)	9 (90%)	1 (10%)
20.	Praca socjalna, 2 stopień	6 (55%)	5 (83%)	1 (17%)
Razem		232	213 (<u>92%</u> ogólnej liczby osób biorących udział w ankiecie)	19 (8% ogólnej liczby osób biorących udział w ankiecie)

3. Analiza danych uzyskanych w trakcie badania

Udział w ankiecie był zróżnicowany na poszczególnych kierunkach i stopniach studiów. W przypadku studiów 1 stopnia odsetek zwrotności ankiet wynosił od 0 do 55%, natomiast na studiach 2 stopnia – od 29% do 100%. Większość kierunków uzyskała zwrotność ankiet w przedziale 30-60%.

Co zostało zaznaczone powyżej, większość absolwentów podejmuje pracę zawodową, przy czym najniższy odsetek osób zatrudnionych jest na kierunku *filozofia* – studia 1 i 2 stopnia, co wynikać może z faktu, że jedynie dwie osoby na obu stopniach studiów odpowiedziały na ankietę. W wypadku studiów 1 stopnia dominującą formą aktywności jest dalsze kształcenie (z wyjątkiem studiów na kierunku *praca socjalna*, co wynika z kwalifikacji zawodowych uzyskiwanych na studiach, jak również dużego zapotrzebowania rynku pracy na pracowników

socjalnych), rzadziej praca zarobkowa. Na studiach 2 stopnia absolwenci wchodzić zaś na rynek pracy, podejmując zatrudnienie. Rynek ten jest bardzo szeroko zakrojony, głównie z uwagi na zróżnicowaną ofertę kształcenia i w wielu przypadkach – kształcenie w zakresie określonych ról zawodowych. Kierunki, przygotowujące do konkretnych, często standaryzowanych ról zawodowych, mogą wskazać na znacznie częstsze zatrudnienie absolwentów w miejscach pracy zgodnych z profilem kształcenia (*pedagogika, praca socjalna, zarządzanie informacją bibliologia*). Wiele osób znajduje zatrudnienie w następujących obszarach: edukacja, działy szkoleń, pracy biurowej i administracyjnej, marketingu, promocji, sprzedaży czy obsługi klienta. Należy dodać, co wynika z doświadczeń prowadzenia zajęć ze studentami, że zatrudnienie poza studiowanym obszarem (np. praca w charakterze sprzedawców, kelnerów) wynikać może z kontynuacji zatrudnienia podejmowanego już w trakcie studiów.

Większość absolwentów zadowolona jest z wykonywanej pracy. Wskazania są zwykle wyższe niż 50%, przy czym poziom niezadowolenia wynosi zwykle mniej niż 30%. Niski poziom niezadowolenia z podjętej pracy charakteryzuje kierunki kończące się uzyskaniem konkretnego zawodu (i w konsekwencji, na co wskazały ankiety – pracą w wyuczonym zawodzie).

Absolwenci wskazali również na umiejętności i kompetencje zdobyte na studiach, które są przez nich wykorzystywane w podejmowanej pracy zawodowej, a które oceniają wyjątkowo wysoko jako cenne programie studiów (także ze względu na prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich oraz praktyków). Wśród zajęć szczególnie docenianych i wyróżnianych są:

- (1) zajęcia z języków obcych, przy czym nie chodzi tu jedynie o zajęcia kursowe prowadzone w języku obcym, a lektoraty podnoszące umiejętności językowe;
- (2) zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, często będące wprowadzeniem do konkretnych umiejętności, które mogą kończyć się uzyskaniem komercyjnego certyfikatu (poza systemem kształcenia akademickiego), jak również zajęcia praktyczne będące częścią warsztatu profesjonalisty, często przy uwzględnieniu kompetencji informatycznych i wiedzy z określonego zakresu prawa;
- (3) zajęcia w obszarze ważnych na współczesnego rynku pracy kompetencji miękkich, rozwijających umiejętności komunikacji, zarządzania stresem i rozwiązywania sytuacji kryzysowych, kreowania własnej ścieżki edukacyjnej, diagnozowania, np. realizowane w ramach dodatkowych kursów w programie UNI-KOMP-AS.

Absolwenci doceniają powyższe zajęcia oraz wskazują na konieczność większej ich liczby w programach studiów. Postulowane przez absolwentów jest wprowadzenie do programu studiów:

- (1) zajęć podnoszących umiejętności komunikacyjne – dla lepszej komunikacji z klientami, uczniami, współpracownikami, rodzicami czy przełożonymi (także dla ewentualnej specjalności na kierunku *socjologia* – Human Resources). Mogą to być także zajęcia z wystąpień publicznych czy retoryki;
- (2) zajęć kształtujących umiejętności terapeutyczne – będących rozszerzeniem programu w zakresie wsparcia ucznia czy klienta (na kierunku: *pedagogika* czy też *praca socjalna*);
- (3) zajęć z doradcą zawodowym, pomagającym w wyborach konkretnych ścieżek edukacyjnych, naukowych, zawodowych, ale też pozwalających na umiejętne zarządzanie czasem, w tym czasem wolnym;
- (4) zajęć stanowiących bazę dla komercyjnych certyfikatów w zakresie konkretnych i dodatkowych względem programu studiów i efektów uczenia się umiejętności praktycznych, podnoszących pozycję absolwenta na rynku pracy.

4. Rekomendacje

W związku z powyższym rekomenduje się:

- (1) zintensyfikowanie działań promocyjnych na rzecz zwiększenia udziału absolwentów w badaniach dotyczących ich losów. Osiągnięcie tego celu jest możliwe przy podjęciu działań integrujących absolwentów z Wydziałem, np. poprzez coroczne spotkania z absolwentami, włączanie ich do grona interesariuszy zewnętrznych, rad programowych, zasiadania w jury konkursów studenckich, itp. Ważny jest też kanał przekazu informacji dla absolwentów, być może warto rozważyć stworzenie specjalnej podstrony internetowej dla lepszej komunikacji z absolwentami lub zaproponować absolwentom – podobnie jak na uczelniach anglosaskich – przygotowywanie przy zachowaniu standardów RODO list absolwentów danego rocznika (mając na celu lepszą i łatwiejszą identyfikację absolwentów kierunków na rynku pracy);
- (2) zwiększenie liczb zajęć kształtujących umiejętności językowe. Rozumiejąc, że zwiększanie liczby zajęć z języka w programie studiów może być utrudnione, rekomenduje się np. zmianę form kształcenia z lektoratów na laboratoria, zmniejszenie grup zajęciowych, by zindywidualizować kształcenia, wprowadzenie do programu zajęcia prowadzone w języku angielskim realizujących kierunkowe efekty uczenia się;

(3) położenie jeszcze większego nacisku na zdobywanie umiejętności praktycznych i powiązania zajęć z praktyką wykonywania danego zawodu. Do tego można wykorzystać zajęcia kursowe, ale także zintensyfikowaną współpracę z interesariuszami, absolwentami, sprzymierzeńcami lub patronami (indywidualnymi lub instytucjonalnymi) kierunku, by podnosić liczbę zajęć praktycznych;

(4) wprowadzenie do programu studiów możliwości realizacji zajęć o charakterze wspierającym naukowy, intelektualny, emocjonalny, społeczny rozwój studenta, np. w formie zajęć z doradztwa zawodowego, coachingu, ale też poprzez program mentoringowy czy tutoringowy. Dodatkowo można poszerzyć program o zajęcia prawnych aspektów funkcjonowania absolwentów na rynku pracy, szczególnie dla studentów kierunków, które nie kończą się uzyskaniem konkretnych uprawnień zawodowych.

5. Podsumowanie

Analiza ankiet absolwentów Wydziału Filozofii i Nauk Społecznych pozwala na sformułowanie wniosku o dobrej sytuacji osób kończących studia na prowadzonych kierunkach na rynku pracy. Wniosek ten dotyczy jednocześnie poziomu zatrudnienia oraz zadowolenia z wykonywanej aktualnie pracy. Dokładne wskazania – zarówno zasobów zdobytych podczas studiów, jak i braków w programach studiów pomogą w podniesieniu jakości kształcenia na kierunkach oferowanych na Wydziale. Zostały one zebrane w formie rekomendacji i stanowić będą źródło potencjalnych zmian w programach i planach studiów.